

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

8 вересня 2017 року

м. Хмельницький

№08/123-рк/к

**Про усунення причин виникнення дій, які
містять ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції**

Адміністративна колегія Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (наділі - адміністративна колегія Відділення) розглянувши матеріали розгляду заяви гр. Наїф С. Я. (вул. Довженка, 9, м. Хмельницький, 29000) від 14.07.2017 на дії публічного акціонерного товариства "Хмельницькобленерго" (вул. Храновського, 11, м. Хмельницький, 29000, код ЄДРПОУ-22767506) (надалі – ПАТ "Хмельницькобленерго", Товариство),

ВСТАНОВИЛА:

ПАТ «Хмельницькобленерго» є юридичною особою та суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти господарювання, які здійснюють свою діяльність у сфері надання послуги з передачі та розподілу електричної енергії віднесені до суб'єктів природних монополій. ПАТ «Хмельницькобленерго» в розумінні статті 1 Закону України «Про природні монополії» є суб'єктом природної монополії.

ПАТ «Хмельницькобленерго» здійснює господарську діяльність на товарних ринках постачання електричної енергії за регульованим тарифом, передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами, приєднання електроустановок до власних діючих електричних мереж та включене до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, якій розміщений на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amc.gov.ua.

ПАТ «Хмельницькобленерго» здійснює свою діяльність відповідно до Статуту, затвердженого протоколом позачергових загальних зборів акціонерів ПАТ «ЕК «Хмельницькобленерго» від 29.07.16 №25.

Відділенням проведено аналіз інших ринків, на яких діє Товариство, відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.2002 № 49-р та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04. 2002 за № 317/6605 (далі – Методика), із урахуванням пункту 2.2 цієї Методики, згідно з яким етапи визначення монопольного (домінуючого) становища, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватись залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

Об'єктом визначення щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є ПАТ «Хмельницькобленерго».

Товарні межі ринку – постачання електричної енергії за регульованим тарифом і передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.

Територіальні межі ринку – межі власних діючих мереж на території Хмельницької області.

Часовими межами ринку визначено – 2016 рік та поточний період 2017 року.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що в межах власних діючих мереж на території Хмельницької області протягом 2016 року та поточного періоду 2017 року на ринку постачання електричної енергії за регульованим тарифом і передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами здійснювало лише ПАТ «Хмельницькобленерго».

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Виходячи з викладеного, ПАТ «Хмельницькобленерго» протягом 2016 року та поточного періоду 2017 року займало монопольне становище на ринку постачання електричної енергії за регульованим тарифом і передачі електричної енергії місцевими (локальними) електромережами.

Взаємовідносини, які виникають в процесі продажу і купівлі електричної енергії між виробниками або постачальниками електричної енергії та споживачами (на роздрібному ринку електричної енергії) регулюють Правила користування електричною енергією Постанова НКРЕ 31.07.96 № 28 (у редакції постанови НКРЕ від 17.10.2005 № 910) (надалі – Правила). Дія цих Правил поширюється на всіх юридичних осіб та фізичних осіб (крім населення).

Пунктом 1.3. Правил визначено, що постачання електричної енергії для забезпечення потреб електроустановки здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії, що укладається між власником цієї електроустановки (уповноваженою власником особою) та постачальником електричної енергії за регульованим тарифом, або договору про купівлю-продаж електричної енергії, що укладається між власником цієї електроустановки (уповноваженою власником особою) та постачальником електричної енергії за нерегульованим тарифом.

Згідно пункту 1.14. Правил спірні питання між споживачем та постачальником електричної енергії або електропередавальною організацією розглядаються в межах наданих законодавством повноважень НКРЕКП, центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці, Антимонопольним комітетом України, Держенергонаглядом та судом.

Відповідно до пункту 6.40. Правил у разі виявлення представниками електропередавальної організації або представниками постачальника електричної енергії пошкоджень чи зриву пломб, установлених у місцях, указаних в акті про пломбування, або пошкоджень відбитків тавр на цих пломбах, пошкодження розрахункових засобів обліку, явних ознак втручання в параметри розрахункових засобів (систем) обліку з метою зміни їх показів перерахунок обсягу електричної енергії, який підлягає оплаті, здійснюється відповідно до Методики визначення обсягу та вартості електричної енергії, не облікованої внаслідок порушення споживачами правил користування електричною енергією, затвердженої постановою НКРЕ від 04.05.2006 № 562, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 04.07.2006 за № 782/12656 (надалі - Методика).

Згідно пункту 2.5. Методики у разі виявлення у споживача порушень, зазначених у підпунктах 1-3 пункту 2.1 цієї Методики, крім виявлення випадків фіксації індикатором впливу постійного (змінного) магнітного або електричного полів, величина розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії протягом робочого часу (W, кВт год) визначається за формулою:

$$W_{\text{доб}} = P \cdot t_{\text{доб}} \cdot K, \quad \text{в}$$

де: P - потужність (кВт), визначена як:

а) сумарна максимальна потужність наявних у споживача на час складання акта про порушення ПКЕЕ струмоприймачів відповідно до їх паспортних даних (за умови, якщо визначена таким чином потужність не перевищує дозовану потужність для даної точки обліку, зазначену в Договорі);

б) потужність, обчислена виходячи зі струму навантаження електроустановки споживача при підключенні всіх наявних на час складання акта про порушення ПКЕЕ струмоприймачів на максимальну потужність, визначеного на підставі показів відповідних засобів вимірювальної техніки, повірених у терміни, передбачені законодавством у сфері метрології (за умови відсутності паспортних даних всіх струмоприймачів, наявних у споживача на час складання акта про порушення ПКЕЕ, та якщо визначена таким чином потужність не перевищує дозовану потужність для даної точки обліку, зазначену в Договорі);

в) дозволена потужність для даної точки обліку, зазначена в Договорі (за умови, якщо потужність, визначена відповідно до положень підпунктів "а" або "б" цього пункту, перевищує дозовану потужність для даної точки обліку, ненадання споживачем інформації щодо паспортних даних струмоприймачів, недопуску представників постачальника електричної енергії (електропередавальної організації) на свою територію для перевірки інформації щодо сумарної максимальної потужності струмоприймачів, відмови споживача від вимірювання струму навантаження електроустановки при підключенні всіх наявних струмоприймачів на повну потужність);

$t_{\text{доб}}$ - тривалість роботи обладнання протягом доби (год.), що становить:

при однозмінній роботі споживача - $t = 8$;

при двозмінній роботі споживача - $t = 16$;

при тризмінній роботі споживача - $t = 24$;

при інших режимах роботи визначається на підставі Договору;

K_v (K) - коефіцієнт використання струмоприймачів.

У відповідності до пункту 6.41. Правил у разі виявлення під час контрольного огляду або технічної перевірки уповноваженим представником постачальника електричної енергії, від якого споживач одержує електричну енергію, або електропередавальної організації порушень цих Правил або умов договору на місці виявлення порушення у присутності представника споживача оформляється акт порушень.

В акті мають бути зазначені зміст виявленого порушення із посиланням на відповідні пункти цих Правил та вихідні дані, необхідні та достатні для визначення обсягу недоврахованої електричної енергії та/або суми завданих споживачем збитків. За необхідності в акті зазначаються заходи, які необхідно вжити для усунення допущених порушень.

Акт складається в двох примірниках, один з яких передається або надсилається споживачеві.

Акт підписується представником постачальника електричної енергії (електропередавальної організації) та представником споживача.

У разі відмови споживача підписати акт в ньому робиться запис про відмову. У цьому разі акт вважається дійсним, якщо він підписаний не менше ніж трьома уповноваженими представниками постачальника електричної енергії (електропередавальної організації).

Споживач має право подати пояснення і зауваження щодо змісту акта, які зазначаються в акті, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання.

Акт підписують тільки особи, які брали участь в контрольному огляді або технічній перевірці.

Згідно пункту 6.42. Правил на підставі акта порушень уповноваженими представниками постачальника електричної енергії (електропередавальної організації) під

час засідань комісії з розгляду актів про порушення визначаються обсяг недоврахованої електричної енергії та сума завданих споживачем збитків.

Комісія з розгляду актів порушень створюється постачальником електричної енергії (електропередавальною організацією) і має складатися не менше ніж з трьох уповноважених представників постачальника електричної енергії.

Споживач має бути повідомлений про час і дату засідання комісії не пізніше ніж за 5 робочих днів до призначеного дня засідання і має право бути присутнім на засіданні комісії.

Рішення комісії оформляється протоколом і набирає чинності з дня вручення протоколу споживачу. Разом з протоколом споживачу надаються розрахунок величини вартості та розрахункові документи для оплати недоврахованої електричної енергії та/або збитків.

До відділення надійшла заява гр. Наїф С. Я. від 14.07.2017 на дії ПАТ «Хмельницькобленерго», які на думку заявника полягали у неправомірному нарахуванні штрафних санкцій з застосуванням завищених даних при їх розрахунку.

Заявник зокрема, повідомив, що представниками ПАТ «Хмельницькобленерго» у поточному періоді 2017 року по 2 об'єктах розташованих у різних районах м. Хмельницький, які належать йому та трьох, які є власністю його дружини ПП Басової І. В. було складено акти про порушення. Заявник вважав, що згідно цих актів було нараховані максимальні штрафи шляхом завищення норм фактичного часу роботи об'єктів, фактичних потужностей та інших показників.

Крім того, гр. Наїф С. Я. 21 липня 2017 року звернувся до ПАТ «Хмельницькобленерго» з заявою про створення центральних комісії для розгляду згаданих п'яти актів про порушення.

Листом від 30.08.2017 №04-10-1132/1 ПАТ «Хмельницькобленерго», зокрема повідомило Відділення, що 26.05.2017 було виявлено пошкодження приладу обліку електричної енергії шляхом пошкодження цілісності корпусу лічильника – зроблений отвір в корпусі лічильника та шафі, в якій знаходився лічильник про що представниками Хмельницького РЕМ був складений акт про порушення від 26.05.2017 №Б000539.

За виявленим порушенням 20.06.2017р., за участі представника споживача, комісією по розгляду актів про порушення Хмельницьким РЕМ було прийнято рішення провести розрахунок згідно пунктів 2.1.3, 2.3, 2.4 Методики визначення обсягу та вартості електроенергії, не облікованої внаслідок порушення споживачами правил користування електроенергії за шість місяців. Години роботи при розрахунку взяті з акта про порушення 24 години так як об'єкт автостоянка. Загальна кількість не облікованої електричної енергії по акту становила 8296 кВт*год., на суму 19 886,88 грн. з ПДВ. При цьому величина розрахункового добового споживання складала 54 кВт*год. ($W=3*24*0,75=54$).

18 серпня 2017 року на засіданні центральної (обласної) комісії по розгляду актів про порушення споживачами правил користування електроенергії був розглянутий акт від 26.05.2017 №Б000539 та прийнято рішення провести перерахунок суми завданих збитків, беручи до уваги години роботи вказані в договорі про постачання електричної енергії від 27.11.2007 №1735. Після перерахунку загальна кількість не облікованої електроенергії становила 1631 кВт*год., на суму 3 897,2 грн. з ПДВ, тобто на 15 989,68 грн. менше ніж при попередньому розрахунку. При цьому величина розрахункового добового споживання була знижена до 23,4 кВт*год. ($W=(2,7*8+0,3-6)*0,75=23,4$).

Згідно додатку до договору фактична величина приєднаної та дозволеної до використання потужності по об'єкту автостоянка по вул. Довженка, 9 м. Хмельницький становить: силове навантаження - 2,7 кВт, середньо виважена кількість годин роботи за добу - 8, освітлення 0,3 кВт, середньо виважена кількість годин роботи за добу – 6, ці дані було використано при проведенні перерахунку штрафних санкцій.

Однак попередньо Хмельницьким РЕМ ПАТ «Хмельницькобленерго» при розрахунку суми штрафу на суму 19 886,88 грн. з ПДВ по акту від 26.05.2017 №Б000539, зокрема величини розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії протягом робочого часу, використано недостовірні та завищені дані про потужність (кВт) та тривалість роботи обладнання протягом доби (год.), що суттєво вплинуло на кінцевий розмір штрафних санкцій.

Споживач для того щоб мати змогу надалі отримувати послуги постачання електричної енергії та не бути відключеним повинен був сплатити нараховані завищені штрафні санкції.

Лише після написання відповідної заяви гр. Наїф С. Я. за рішенням центральної комісії по розгляду актів про порушення ПКЕЕН, яке відбулося 18 серпня 2017 року штрафні санкції по акту від 26.05.2017 №Б000539 було переглянуто в сторону зменшення та при їх розрахунку використано достовірні та фактичні дані по об'єкту.

Зазначене було б неможливим при наявності значної конкуренції на даному ринку, оскільки за умов існування значної конкуренції на ринку відбувалося б змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, що є змістом поняття конкуренції згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

За наявності конкуренції, споживач мав би можливість відмовитись від послуг з постачання електричної енергії, яка його не влаштовує, та обрати інше підприємство. За таких обставин, електропередавальна організація, щоб утримати споживача, уникала би створення умов, що можуть призвести до нарахування завищених штрафних санкцій у разі виявлення під час контрольного огляду або технічної перевірки порушень Правил користування електричної енергією або умов договору.

Поведінка домінуючого суб'єкта господарювання може розглядатися як зловживання, навіть якщо вона і не досягає такої мети. Достатньо того, що негативні наслідки можна передбачити. Закон визначає одним із видів зловживань поведінку, яка порушує інтереси та може задати шкоди споживачам.

Таким чином дії, ПАТ «Хмельницькобленерго» в особі Хмельницького РЕМ, які полягали у використанні при визначенні величини розрахункового добового обсягу споживання електричної енергії протягом робочого часу по акту про порушення від 26.05.2017 №Б000539 завищених та недостовірних даних про потужність (кВт) та тривалість роботи обладнання протягом доби (год.), що суттєво вплинуло на кінцевий розмір штрафних санкцій чим могли бути ущемлені інтереси споживача, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Зважаючи на те, що вищезазначені дії ПАТ «Хмельницькобленерго» не призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»,

РЕКОМЕНДУЄ:

Публічному акціонерному товариству «Хмельницькобленерго» (вул. Храновського, 11, м. Хмельницький, 29000, код ЄДРПОУ-22767506) вжити заходи для усунення причин виникнення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополюним (домінуючим) становищем у вигляді встановлення таких умов придбання

товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку шляхом проведення роз'яснювальної роботи серед відповідальних працівників, які причетні до складання та розгляду актів про порушення споживачами правил користування електричною енергією щодо необхідності використання та застосування при визначенні обсягу та вартості електричної енергії, не облікованої внаслідок порушення споживачами правил користування електричною енергією та розрахунках суми завданих збитків виключно достовірних та фактичних даних по конкретно визначеному об'єкту.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Частиною третьої статті 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції" передбачено, що за умови виконання положень рекомендації органів Антимонопольного комітету України, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду цих рекомендацій та здійснені заходи повідомити Відділення у десятиденний строк з дня їх отримання.

Голова адміністративної колегії
в. о. голови відділення

Р. Примуш